

Szerkesztőségi iroda:

Nagybecskerek,

Zápolya-utca 1-ső szám.

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdája Nagybecskerek, Zápolya-utca 1. hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Nagybecskerek, 1903.

XXXII. évfolyam. 44. szám.

Előfizetési árak:

Egész évre ———— 24 kor.
Félévre ———— 12
Negyedévre ———— 6
Egy óra ———— 2
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el. Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével mindennap délután 5 órakor.

Kedd, február 24.

Osztrák kapaszkodás.

Nagybecskerek, február 24.

(M—d.) Az osztrák közvéleménynek állítólagos gócpontjai állandóan foglalkoztatják a magyar közvéleményt.

Minduntalan elhangzik egy brutális támadás ellenük, tulnán s egy kis zsarolási kísérlet is anyagi érdekeink ellen.

Szerencse, hogy a Széll-kormány éberül őrökdi a mi álláspontjaink bástyáin, a mint ezt legutóbb be is bizonyította a Bartha Ödönnek adott világosan szóló válaszában a kormányelnök.

Mi nálunk nincs szükség a pseudo-parlamentarizmus utvesztőiben való bujkálásra, mint odaát s ennél fogva nyíltan szembeállhatunk ellenségeinkkel. A közös érdekek kölcsönös barátaival majd csak megegyezünk, mint eddig is.

A legújabb orvtámadás Ausztria részéről, a mit Széll Kálmán sikeresen visszavert, az volt, hogy az osztrák képviselőház megszavazta az u. n. közös járadék konvertálásáról szóló javaslatot, de nem változtatlanul. Két változtatást tettek. Az egyik az, hogy nem hagytak szabad kezét a kormánynak a kamatláb megválasztására nézve, hanem kimondták, hogy az új kölcsön kamatlába 4 percent lesz, — nagy szomorúságára az osztrák bankoknak, melyek 3³/₄ percentes konverzió mellett jelentékeny nyereségre számítottak, melytől most már elesnek, mert ha a kamatláb csupán 4²/₁₀ ról 4-re szállítatik, akkor a papírok kicserélése oly simán megy, hogy a bankoknak nagyon kevés dolguk akad. A másik változtatás az, hogy kihagyták a javaslatból azt, hogy a konverzió csupán a 3600 milliónyi osztrák tömbre szorítkozzék, tehát felhatalmazást adtak a kormánynak, hogy ha akarja, az egész 5000 milliót konvertálja.

Ellenséges hangok hallatszóttak a vitában Magyarország ellen, hogy Magyar-

országnak a konvertáláshoz semmi köze s hogy az abból eredő összes haszon Ausztriát illeti. Mélyen elszomorító, hogy az osztrák pártok, melyek máskor egymással folyton ujjat húznak, ennyire egyik a Magyarország elleni gyűlöletben.

Ennek ellenében csak azt emeljük ki, hogy nem is az osztrák konverzióba való beleszólás az, ami minket érdekel, hanem az a kérdés, hogy ha gyakorolni akarjuk azt a jogunkat, hogy a tőke visszafizetése által évi hozzájárulásunkat csökkentésük, mily kamatláb alapján tőkésítsék a mi évi járuléink? Az 5 percentes kamatláb mellett, mely az adósság átvállalásakor fennállott, 600 millió forint tőkét kellene visszafizetnünk. Egy évvel később Ausztria önkényesen 4²/₁₀ percentre szállította le a kamatot. E kamatláb mellett keressen 700 millió forint tőketartozás jönne ki, vagyis az az összeg, melyet az osztrák kormány „magyar tömb” neve alatt a konvertálásból kihagyatni kívánt. A magyar kormány az 5 percent alapján való tőkésítés álláspontján áll, vagyis 600 millió forintot kész visszafizetni. Az osztrák kormány 4²/₁₀ percent alapján hajlandó beleegyezni a tőkésítésbe, mely alapon Magyarország 700 millió forintot, vagyis 1400 millió koronát kellene visszafizetni. Az osztrák képviselőház még egy lépéssel tovább ment, mert határozatának értelme az, hogy az egész konverzió bevezetésével befejezett ténny akar teremteni s ez alapon Magyarország tartozása már 4 percent alapján lenne tőkésítendő, vagyis kerek számban 750 millió forintot tenne ki. Nyilvánvaló, hogy ez az álláspont képtelenség. Minél alacsonyabbra szállítja le Ausztria a kamatlábat, vagyis minél nagyobb összeget takarít meg, annál nagyobb legyen a Magyarország által visszafizetendő összeg!

Van azonban hazafisága a kormánynak, mely ellentálló hatását teljes mértékben érvényesíti!

Szabad Lyceum és kulturszarnok.

— Saját tudósítónktól. —

— február 24.

A nagybecskereki szabad liceum buzgó tagjai tegnap este igen szép számban gyűltek össze a kaszinó termében és megállapították azokat a módokat, melyek szerint a torontálmegyei kulturszarnok és muzeum létesítendő volna.

A gyűlésen dr. Grandjean József elnöklésével részt vettek: Knyaskó Lajos igazgató, dr. Stera Lázár, dr. Eibenschütz Miksa, dr. Várady Imre, dr. Stassik Ferenc, dr. Fialowski Bela, Gróf Vilmos, Kolb N., Urhegyi János, Szenes Adolf, Hegedüs János, Streitman Antal, Fischer Mór, Perl Mihály, Cseh Elek.

Az értekezleten igen szépen fejtekte ki Knyaskó Lajos igazgató azt a nézetét, hogy a liceum terjessze ki működését az egész megyére. El is határozták, hogy fiók-liceumokat is fognak szervezni, melyeknek főcélja lesz Torontálmegye nagy közönségét a muzeum ügyének megnyerni, hogy annak létesítését minden körben előmozdítsák. Nagy lelkesedéssel fogadták Streitman Antal tanárnak azt a nyilatkozatát, hogy az iparkiallításról fenmaradt 2000 koronát a muzeum céljára fordítsák. Ez az összeg ugyan az iparfejlesztésnek volt szánva, de miután a muzeum és kultur-csarnok magába foglalja e feltételt is, a bizottságban jelenlévő iparkiallítás rendezők készséggel megígérték, hogy az indítványt melegen pártolják. Öröndetes tudomásul vették, hogy dr. Dellimanic Lajos főispán nagyon is érdeklődik a nemes és hazafias mozgalomért, hisz ő volt az, ki ezt az eszmét a kulturregyesületben legelőször hangoztatta. A bizottság kiküldött tagjai a főispánnal tisztelegni is fognak, valamint a kulturregyesület érdemes elnökét Szabó Ferenc országgyűlési képviselőt is felkérlik, hogy a szervező gyűléseken vegyenek részt. A jövő értekezleten Knyaskó Lajos igazgató már kész tervezetet fog a bizottságnak bemutatni.

Az értekezlet további tárgya volt még a március 25-én rendezendő matiné programjának összeállítása. Az ünnepély a kaszinó termé-

A „TORONTÁL” tárcája.

A Riviera felé.

Nizza, február 18.

Ne irigyeljük a gazdag embereket. Ők mikor melegebb éghajlat alá kíváncskoznak, felutaznak Bécsbe s onnan a luxus-vonattal vitetik magukat a liguri partokra. S akkor mennek egyfolytában 25 óráig éjjel-nappal, egy keskeny hálófülkébe bezsufolva, a vonaton ebédelve, vacsorázva, aludva, reggelizve és ismét ebédelve, míg testileg és szellemileg összetörve bevonulnak Nizzába, hogy a Carnevalt lássák. Magyar ember bolond, ha ilyet tesz. Egyrészt (és valljuk be főképen) azért, mert a luxus-vonat 200 koronába kerül, Fiumén keresztül második osztályon pedig 80 koronáért is elmehe-tünk. Másrészt azonban azon okon is, hogy a luxus-vonattal utazó ember csak a két végpontot ismeri, azt a sok érdekes helyet pedig, melyen megfordulni elvégre is nem a legnagyobb büntetés, egészen elvágynak kívül hagyja.

Pedig lám, mielőtt a világhírű Rivierára mennék, alkalmunk nyílik megnézni, hogy is néz ki mostanában az osztrák-magyar Riviera. Hát mi tagadás benne, Abbazia erősen igyekszik azon, hogy téli üdülőhely legyen. Kicsiben épügy viselkedik, akárcsak Nizza. A cseh muzikusok a szabadban trombitálnak 10—12 óráig (persze téli kabátban ülnek szegények), néhány angolnak felöltözött bécsi fiu vigan tennise-

zik, merészebb emberek a „Quarnero” előtt szabadban kávéznak, a hölgyek szalmakalapban, a férfiak „strandanzug”-ban járnak, s hogy teljes legyen az illúzió — uszóversenyt hirdetnek. A legutóbbival, úgy mondja az abbaziai krónika, ugyan megjárták. Ki akarván csufolni az örök természet változhatatlan rendjét, Sylvester napjára hirdették az uszóversenyt. (A fogunk is vácog, ha rá gondolkunk, hogy valaki december 31-én a szabadban uszál.) Csak hogy ebbe már beleszólt a világ leghatalmasabb ura és olyan bórát küldött az Adriára, hogy még a gózhajók se mertek aznap elmenni a biztos kikötőből, annál kevésbé az uszók. Azért januárban meg volt a verseny és egy borbély vitte el az első díjat.

Ha lakáshiányról nem is lehet panaszkodni, azért van vendég bőven. A déli korzó egyik legismertesebb és legdíszesebb alakja Dessewffy Sándor püspök, ki dr. Rieder orvos és kedvenc kanonokja, Wittenberger praelatus társaságában látható. Főpásztorunk aránylag igen jó színben van s mikor másnap meglátogattam villájában, meggyőződtem róla, hogy az életét levő a mi püspökünkre a legjobb hatással van. Temérdek aktát mutatott meg, megjegyezvén, hogy most is innen Abbaziából kormányozza egyházmegyéjét. Látogatásom emlékére szép imakönyvvel tisztelt meg az agg főpásztor, melyet különösen az tesz előttem becsessé, hogy erős férfias vonásokkal beleírta: „Sándor püspök Brájer Stefániának.”

A szomszédos Szegő-szanatóriumban hasz-

nálja kuráját dr. Végh Lajos barátunk is, reméljük a legjobb eredménnyel.

A következő reggel már Velencében táial, Légy üdvöz mia bella Venezia, különösen azóta, hogy a te legszebb tere, a San Marco, elvesztette azt a felesleges tornyot, melyet azóta siratnak az emberek, hogy összedőlt a Campanile. Mennyivel szabadabb, egyenletesebb a világ legszebb tere, (hogy ne mondjam terme), mióta nincs Campanile. Jelenleg vékony deszkakerítés keríti be azt a helyet, ahol egykoron állt. Tán észhez térnek a velenciek és felépítik — másvalahol. Az idegen addig is megnézi tizedszer a San Marco templomot, meglátogatja a világ legszebb asszonyát, a Santa Barbarát (a Formose templomban) aztán bemegy, hogy újból és újból gyönyörködjék a Frari-templomban, végig gondolják a Canale granden s aztán tovább megy Milanoba.

Olaszország leggazdagabb városában vigélet van ilyenkor. A sok ezer turistától eltekintve, ki a Rivierára özönlik, ilyenkor telik meg a város zenekedvelőkkel, mert hiszen, csak a farsang alatt játszanak az operaházak legelőkelőbbjében, a Scalaban. Másnapra hirdetik Franchetti „Asrael”-jet, a tenorszerepet a világhírű s a Grammophonból is „előnyösen ismert” Caruzzo énekli. Kell-e mondanunk, hogy az ő kedvéért ott maradunk másnapra is. Csak hogy a tallian ezuttal is (a történelem is tanúsítja, hogy nem először) becsapta a magyart. Este 1/8-kor plakátokat

ben lesz. Eddig sikerült a matinéra megnyerni Szabolcska Mihályt, a kiváló pap poétát, reményünk van arra, hogy Herezeg Ferenc is fog előadást tartani. A tárgysorozat igen érdekes pontja lesz azonkívül dr. Fialowski Bélának a „Hipnozisoról” szóló előadása és ha még tekintetbe vesszük, hogy a helybeli dalegyesület is készségesen megígérte közreműködését, biztosan vehetjük, hogy Nagybecskerek város közönsége igen tanulságos és érdekes eseménynek néz elébe.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) mindennap reggeli 10 óráig kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 5 óráig délután; ugyanazon napokon este 1/2-6-tól 1/2-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délben gőzfürdő. A kádfürdő egész nap nyitva marad.

— **Rendkívüli megyei közgyűlés.** Torontálvármegye törvényhatósági bizottsága dr. Dellimanic Lajos főispán elnöklésével ma délelőtt folytatta és befejezte a tegnapi megkezdett rendkívüli közgyűlését. A közgyűlés hitelesítőül kiküldte Szabó Ferenc, Mayer Rezső, dr. Várady Imre, dr. Klein Mór és dr. Pollák Viktor bizottsági tagokat. A közgyűlés egyes fontosabb tárgyait híreink közt közöljük.

— **Jégtörő Mátyás.** Ma van Mátyás napja, ama bizonyos jégtörő Mátyásé, a kiről a hagyomány azt tartja, hogyha jeget nem talál: hoz, ha pedig jeget talál: visz. Ezuttal ugyan Mátyás nem talál jeget, de volt a télen benne elég részünk s így reméljük, hogy jég helyett napsugaras tavaszi napokban részesít bennünket.

— **A tavaszi megyei közgyűlés.** Torontálvármegye mai rendkívüli közgyűlésén dr. Dellimanic Lajos főispán indítványára a tavaszi megyei közgyűlést május 14-ikére tűzte ki.

— **A megyés püspök a pápának.** Dessewffy Sándor megyés püspök, ki Abbaziában üdül s akinek egészsége hívei, nagyszámu tisztelői, az egész ország öröme napról-napra gyarapodik, színtén méltó fényvel ülte meg XIII. Leó negyedszázados pápai jubileumát. A papjaihoz intézett fenkölt szellemű pásztorlevelét magyar és latin nyelven hatalmas pergamentlapokra újból lenyomatatta s ezt a pápai, a magyar s a saját címerét, továbbá a szent Péter-templomot és a temesvári domtemplomot ábrázoló inicialékkal ékesített gyönyörű díszmunkát elküldte a Szentatyának. Ez a szép alkotás munká bizonyára becsületére válik a magyar iparnak.

ragasztottak ki, lakonikus rövidséggel tudtul adván a közönségnek, hogy az előadás a primadonna rekedtsége miatt elmarad. Mi szegények persze azon gondolkoztunk, miért nincs az ilyen előkelő színháznak még egy énekesnője, amint azt megköveteljük sokkal kisebb és olcsóbb színházaknál is. Az elmaradottakért a Teatre del Verme kárpótolta, hol Verdi elpusztíthatatlan „Rigoletto”-ját adták igen jó előadásban.

Most pedig induljunk délnek, mert itt Milnoban olyan hideg kód bosszantja az embert, hogy hajlandó a Scala-színházat lovardának nézni, ami egyébként megesett már okos emberekkel ködmentes napokon is.

Genuában ezuttal a Campo Santót, a világ legszebb temetőjét mellőzve, kirándultam Nervi-be, hol kedves régi ismerőseimet látogattam meg. Soha szebb és kedvesebb helyet. Majd ha jobban elmegy a hire, hogy itt még enyhébb az éghajlat, kevesebb a szél, ritkább a por és még ragyogóbban süt az isteni nap, akkor ide fognak járni mindazok, akik igazán az éltető és boldogító napfényt és nem — Monte Carlót keresik a tengerparton.

Rövid nyolc óra alatt, melynek folyamán a gyorsnak csufolt vonat megáll minden kávéállomásnál, itt vagyok Nizzában. Öreg este lesz, míg elhelyezkedünk, de a Place Masséne tündérfényben ragyog. nevetve, cicázva, ordítva hullámszik a színes tömeg, körülvéve ő felségét XXXI. Carnevalt, ez idén egy esetben, csunya ember, ki meg sem érdemli a reá pazarolt szeretetet és becézést. Az ő uralmáról legközelebb.

B. L.

— **A szabad liceum a főispánnál.** A szabad liceum képviselőjében ma délelőtt Knyaskó Lajos igazgató, Hegedűs János a. k. felügyelő és Streitman Antal főgimnáziumi tanár bizottsági tagokból álló küldöttség tisztelt dr. Dellimanic Lajos főispánnál, pártfogásába ajánlván a liceum kultur-törekvését, melyet második éve fejt ki az egyesület önzetlen buzgósággal; egyben lelkes örömmel üdvözölte a főispánt azon nagyjelentőségű kezdeményezéseért, hogy a vármegye székhelyén történelmi, régészeti és iparművészeti muzeum, valamint nyilvános könyvtár szerveztesse, mely kiinduló pontja egy az egész megye kulturtörekvéseit fölkaroló egészséges mozgalomnak. A főispán a küldöttséget lekötelező előzékenységgel fogadta, biztosította jóindulatáról s készséggel kilátásba helyezte, hogy a liceum törekvéseit támogatja, kijelentvén, hogy maga részéről is szívesen közreműködik minden a kultura előmozdítására irányuló tevékenységben.

— **Az ünnepi hivatalos órák a megyénél.** Torontálvármegye mai rendkívüli közgyűlése kimondotta, hogy a megyei hivataloknál azon Gergely-naptár szerinti ünnepnapokon, melyek szünnapokat nem képeznek, a hivatalos órák délelőtt 8-tól 11-ig tartanak.

— **Az egyszerűsítés.** Torontálvármegye mai rendkívüli közgyűlésén tárgyalta az egyszerűsítésre vonatkozó miniszteri rendeletet. Dr. Vinczehid Ernő alispán-helyettes tartózkodóan nyilatkozott a most országos tárgyalás s a vármegyei közgyűlési termekben nagy mozgalmat előidézett kérdésről. Az egyszerűsítés irányelveit az alispáni helyettes helyeseknek tartja, de már az eddigi gyakorlat is azt mutatja, hogy nagy vármegyében a keresztülvitel technikája sok részben nem gyakorlati. Mindazonáltal az eddigi egyszerűsítés életbeletétele óta lefolyt időt túl rövidnek tartja arra, hogy az egyszerűsítés értékéről véglegesen lehessen nyilatkozni. A mai közgyűlés tudomásul vette az alispáni jelentést, valamint azt is, hogy az egyszerűsítés egy a központban, mint a járásokban a jelentkező nehézségek dacára végre is hajtatott.

— **Elhunyt román főesperes.** Mint Versecről írják, Terfalóga Dávid verseci gör. kel. román főesperes 42 éves korában szívizékhűlésben elhunyt. A boldogult ritka műveltségű, rokonszenves derék papi ember volt, disze és büszkesége kartársainak.

— **A megyei főorvos a madridi nemzetközi orvos-kongresszuson.** Dr. Plechl Szilárd megyei főorvos előterjesztést tett a törvényhatóságnak, hogy küldessék ki a legközelebb Madridban tartandó XIV. nemzetközi orvosi kongresszusra. A mai megyei közgyűlés az állandó választmány javaslatára az előterjesztéshez hozzájárult és a főorvosnak ötszáz korona utiköltséget szavazott meg.

— **A párbaj ellen.** Győrvármegye főiratot intézett a törvényhozáshoz és a kormányhoz a párbaj ellen. A főiratot megküldte Torontálvármegyének is azzal, hogy hason szellemű főirattal pártolja az akciót. Az állandó választmány ilyen értelmű javaslatot is terjesztett a mai közgyűlés elé, de a közgyűlés dr. Vinczehid Ernő alispán-helyettes indítványára az egyszerű tudomásvétel mellett határozott, annak az indokolásnak az alapján, hogy törvényeink a becsület védelméről nem gondoskodnak oly mértékben, hogy a fegyveres elégtételeit el lehessen kerülni.

— **A tavaszi állatvásár.** E héten csütörtökön kezdődik Nagybecskereken a tavaszi országos vásár, a mely magában foglalja a tavaszi állatvásárt is. Az állatvásárt azonban a törvény értelmében nem lehet megtartani, ha a legközelebbi járásoknak csak egyetlen községében is marhavész van. Mivel pedig a közeli Iltvarnok és Rogendorf községekben, habár muló félben is, vész uralkodik, a nagybecskereki állatvásárt sem lehet megtartani. Ez ugy a gazdáknak, mint a város más polgáira igen súlyos csapást jelent, miért is ma nagy küldöttség kereste föl Szabó Ferenc orsz. képviselő vezetésével dr. Dellimanic Lajos főispánt, hogy eszközölje ki a földmívelési miniszter engedelmét, hogy az említett két község szigorú kizárásával a nagybecskereki állatvásárt meg lehessen tartani s az állatok felhajthatók legyenek. A főispán megígérte közbenjárását s még a délelőtti folyamán táviratozott Darányi Ignác földmívelési miniszterhez, hogy az állatvásár megtartását engedje meg.

— **Hangverseny a zárdában.** A „Miaszsonyunkról” nevezett nagybecskereki róm. kath. zárdá-iskola növendékei tegnap délután 5 órakor, az intézet nagytermében szépen sikerült hangversenyt rendeztek. Az intézet ünnepélyén nagyszámu és előkelő közönség volt jelen, mely a műsor minden egyes pontját zajos tetszéssel fogadta. A hangversenyen nemcsak zenedarabokat, hanem monológot, élőképet, sőt egy egyfelvonásos vígjátékot is adtak első s a közönség hangos tapsokkal jutalmazta meg az ünnepélyen közreműködött növendékek előadását. Nagy tetszést aratott Kolos Janka csinos hegedű-szólójával és Kozarev Helén klasszöny ügyes citerajátékával. Szépen sikerült még a „Cigányok kardala” című operarészlet, a „Türkischer Marsch”, a „Polka gracieuse”, de a többi előadott darabok is igen jók voltak. A műsor egyik igen kedves számát képezte az „Un bouquet priantier” című pár- és magánbeszéd, a melyet a szereplő lányok francia nyelven adtak elő. Különösen Kruntorád Emilia aratott sok tapsot „Rózsa” szerepében. A hangverseny utolsó pontját képező élőképben „Hungáriát” Bartolovics Erzsé, „Geniuszt” Heim Cöle, a magyar leányt pedig Csermák Annika adta hájosan és gracióusan.

— **Az orlováti előjáró-választás.** Az orlováti előjáró-választás ellen beadott felebbezést az áll. választmány javaslatára a mai megyei közgyűlés elutasította s a választást, az a bírói állás kivételével, jóváhagyta.

— **Farsang utója.** Néhány vidám este csillogó bál és hangverseny, a tél apró örömei és sokféle tarkasága, a társasági élet főszajonjának — ez a farsang. Fialat leányzavak tagaszkodnak különösen a naptári beosztás eme fogalmához, mely egyébként a formákat megunt és unott szalonemberre is csak éppen a szójátékok kedvéért létezik. Mégis, úgy mondják, most már végérvényesen és visszavonhatatlanul vége Karnevál herceg két hetes uralkodásának s holnap beköszönt frissen, elevenen, a tavasz derült mosolygásával hamvazó szerda. Azontul már csupa bűnbánat és megálázkodás a hívő ember, úgy mondják. Bár az is igaz, hogy mások szerint bűjtben még jobban lehet mulatni, mint farsangban.

A róm. kath. templomokban a szokott ünnepélyes istentiszteletekkel és szentségkítetéssel ünneplik meg a farsang három utolsó napját. Ez alkalmával a nagybecskereki plébánia templomban is nagymise volt s naponként szentségimádsásra jöttek el a hívők. A templomok hamvazó szerdától huszétig, vagyis április hó 12-ig gyászpompát öltenek.

— **Köszönetnyilvánítás.** A nagybecskereki Népbank 20 koronát adományozott az önkéntes tüzoltó-egyesületnek, mely nagylelkű adományért ez uton mond halás köszönetet a parancsnokság.

— **Torontálmegye adományai szobrokra.** Torontálvármegye mai rendkívüli közgyűlésén a kassai Rákóczy-szoborra 300 koronát, Grünwald Bélának Zólyomgyében emelendő szobrára száz koronát és a károlyfalvai Damjanics-szoborra szintén száz koronát szavazott meg.

— **A tanítók fizetésrendezése.** A magyar tanítók országos bizottsága tegnap délután tárgyalta Budapesten az állami tanítók fizetéstervezetét és ezzel szemben több nevezetes kívánságot hangoztatott. Fölolvasásra került a nagybecskereki tanítók panasza is, akiknek az új tervezet alapján nemcsak hogy nem emelkedik a fizetésük, de sőt az eddig törvényileg biztosított korpótlék megszűnése által esetleg anyagi veszteségük is származhatik. Az országos bizottság ezen és a többi beérkezett panaszlevél alapján azt határozta, hogy a tanítótság kérje fel a képviselőket arra, hogy hassanak oda, hogy az állami tanító kezdőfizetése ne 1000, de 1400 K., illetőleg 1600 korona legyen, ha a tisztviselők legkisebb fizetése is ennyi lesz. S a más jellegű iskoláknál töltött szolgálati idő a fizetési fokozatokba való beosztásnál teljes egészében beszámíttassék. Továbbá kimondotta azt is, hogy a címzetes igazgatóságot, amint az valamennyi magasabb fokú tanítézetnél kontemplálva van, az elemi iskolai tanítók is megkaphassák.

— **Halálozás.** Törökbecsei Brandtner Ferenc ny. honvéd ezredes Versecen 67 éves korában elhunyt. Holtestét szombaton Oraviciára szállították, hol a családi sírboltban helyezték örök nyugalomra.

— **A törökkanizsai menedékház.** Torontálvármegye mai közgyűlése a törökkanizsai járási szegény menedékház fölépítésének támogatására az állandó választmány javaslatára ezer korona segélyt szavazott meg a közjótékonyági alap terhére.

— **A megyei tisztviselők napidijai és fuvar-költségei.** Torontálmege mai rendkívüli közgyűlésén a megyei tisztviselők napidijait és fuvar-költségeit kiküldetések alkalmával kövekezőleg állapította meg: Alispán és m. bizottsági tagok 14 kor., főjegyző, főügyész és árvászéki elnök 12 kor., főorvos 10 kor., főszolgabírák, aljegyzők, árvászéki ülnökök, alügyész, főlevéltárnok 9 kor., szolgabírák, járási orvosok, allelvéltárnok 7 kor., segéd és kezelő személyzet, gyakornokok 5 kor., szolgák 2 kor. 50 fillér.

— **Uj gazdasági ismétlő iskolák.** Torontálmege mai közgyűlésén jóváhagyta Perjámos és Nagymargita községeknél azt a határozatot, hogy gazdasági ismétlő iskolákat létesítenek.

— **A főszolgabírák utiátalánya.** A mai rendkívüli megyei közgyűlés elhatározta, hogy miután a főszolgabírák jelenlegi utiátalánya igen csekély, azt száz koronával fölemeli s ez irányban fölterjesztést intéznek a belügyminiszterhez.

— **Cigányok összeesküvése.** A Sanmarkof hercegnő — mint annak idején megirtuk — újabb emberbaráti cselekedettel örökíti meg nevét. A N.-Komlós községében tengődő 40 cigány család eddig vadházasságban élt. A hercegnő saját költségére beszerezte a cigányok irásait, hogy utólagosan törvényes házasságra léphessenek. A munkát már pár év óta folyamatban van és most már annyira haladt, hogy az esketéseket megkezdhetik. Tegnap 3 pár esketésével kezdtek meg a házasságkötéseket s a többiek gyors egymásutánban következnek. Minden pár 40 koronát kap a hercegnőtől nászajándékkul.

— **Talált tárgyak.** Grets József nagybecskereki kereskedősegéd ma délelőtt a Hunyadi-utcában egy 2 korona 70 fillért tartalmazó pénztárcát és egy aranykeretű csipetűt talált. A jogos tulajdonos úgy a pénztárcát, valamint a csipetűt is, kellő igazolás mellett a rendőrkapitányi hivatalban bármikor átveheti.

— **M. Á. V. hajózása.** A magyar kir. államasutak igazgatósága értesíti a szállító közönséget, hogy a dunai hajójáratok újból felvették s így mai naptól kezdve a Pozsony-Passaun át irányuló vasuti és hajózási forgalomban a vasuti állomások árakat ismét korlátozás nélkül vesznek fel.

Mindenki tudja, hogy a Mauthner-féle impregnált takarmányrépamag a legnagyobb termést adja, hogy konyhakerü magvaiból a legjobb főzelék és zöldség terem és hogy virágmagvaiból fakad a legszebb virág. Szóval a Mauthner-féle magvak a legjobbak, készletei a legnagyobb és árai igen olcsók.

Közgazdaság.

Közgyűlések.

- Február 26. A „Kis-komlói tejszövetkezet” közgyűlése.
 Február 23. A „Torontálszigeti tej- és gazdasági termékek értékesítő szövetkezet” közgyűlése
 Március 1. A „Nagybecskereki önkéntes tűzoltó-egylet” közgyűlése.
 Március 1. A „Nagybecskereki Harmonia férfi dalkör” közgyűlése.
 Március 1. A „Nagybecskereki ipartestület betegsegélyező pénztára” közgyűlése.
 Március 5. A „Katalinfalvai tejszövetkezet” közgyűlése.
 Március 7. A „Rudolfsgnadi gőzmalom-részvénytársaság” közgyűlése.
 Március 8. A „Kisbirtokosok országos földhitelintézete” közgyűlése Budapesten.
 Március 15. A „Zichyfalvai hitelszövetkezet” közgyűlése.

A központi hitelszövetkezet.

— február 24.

A torontálvármegyei központi hitelszövetkezet, mint az országos központi hitelszövetkezet tagja, mint említettük, tegnap tartotta évi rendes közgyűlését, melyen az igazgatóság következő jelentését számolt be a szövetkezet működéséről s a mely jelentést a közgyűlés határozattal emelt.

Tisztelt közgyűlés!

Múlt 1902. évi mérlegünk betérjesztése mellett az elmúlt évben kifejtett működésünkről a következőkben szerencsétlenül beszámolni:

Már az 1901. üzletévi jelentésünkben hangsúlyoztuk, hogy a törvényhozás által az 1898. évi XXIII. t. c. megalkotásával elért öhajtott üdvös cél csak akkor fog megvalósulni, ha minden községben, hol gazdasági szövetkezetek vezetésére hivatott önzetlen lelkes buzgó egyének vannak, az elmúlt évben is kiváló gondot fordítottunk arra, hogy vármegyénk oly községeiben, melyekben a szövetkezeti eszme hívókra talált és hol a megalakulandó szövetkezet igazgatására a d. csért tulajdonságokkal bíró férfiak vállalkoztak, azok megalakuljanak. Törekvésünk folytán a múlt 1902. évben 14 szövetkezet alakult, ugymint az ivándai, lajosfalvai, gyűlvézi, majdani, nagygáji ó-teleki, nagyszentmiklósi, tiszaszentmiklósi, melencei, bókai, ittvárnok-rogendorf, jászovai, valkányi és ernesztházai. Más községekben is népszerűvé lett a szövetkezés eszméje és annak következtében kilátás van, hogy ott is rövid idő alatt megalakulnak a szövetkezetek. Az említett szövetkezetek megalakulásával vármegyénkben a szövetkezetek száma 89-re szaporodott fel. E

szövetkezetek tagjainak száma a múlt év végén 17.562 volt, a jegyzett üzletrészek száma 42.254, értéke 2.481.280 korona.

Ez eredményt a tőkegyűjtés szempontjából sem lehet kicsinyelni, különösen ha meggondoljuk, hogy még mindig a kezdet kezdetén vagyunk és köznépünkben a takarékosra való hajlam általában kifejlődve nincsen.

Törekvésünk oda irányult, hogy a megalakult szövetkezetek ne csak tagjaik hitelgényeinek kielégítésére szorítottokzanak, hanem azok gazdasági érdekeit egyéb tekintetben is előmozdítsák, erkölcsi művelődésükre, szellemi életükre jótékony befolyást gyakoroljanak.

A szövetkezetek behatóan foglalkoznak szövetkezeti magtárak létesítésével, úgy hogy kilátás van arra, miszerint vármegyénk területén az év folyamán több magtár felépül. A zichyfalvai magtár-szövetkezet a múlt évben már megkezdte működését, még pedig következő eredménynyel, raktározva volt: 3600 mm. buza és 5000 mm. tengeri, vagyis összesen 8600 mm. A gyertyámosi magtár-szövetkezet ezidő szerint még csak bérelt magtárt használt, ebben raktározva volt 1500 mm. buza. A beraktározott gabona értékesítésénél a szövetkezetek átlag a helyi piaci árnál 1—1½ koronával magasabb árakat értek el. Az écskai szövetkezet által létesített közös cséplőgép működése közzgazdaságilag a legjobb eredményt érte el. Amint már az 1901. üzletévi jelentésünkben feleltettük azon törekvésünket, hogy helyben egy központi baromfi-tenyésztő és értékesítő szövetkezet létesüljön, kellő siker koronázta, amennyiben a szövetkezet az elmúlt év december 21-én tényleg megalakult, még pedig 46 taggal, akik összesen 53 üzletrészt jegyeztek 5300 korona értékben és ha még megemlítjük, miszerint a földművelésügyi m. kir. kormánytól megfelelő államssegélyt reménylünk, de még a tagok száma is remélhetőleg szaporodni fog, úgy a sikert illetőleg legjobb eredménynyel nézhetünk a jövőbe.

A rendelkezésünkre álló pénzekkel a szorosabb működési körünkben lakó tagjaink hitelgényét iparkodtunk kielégíteni, úgy hogy az elmúlt év folyamán 310 tagunknak engedélyeztünk kölcsönöket és pedig 52-nek 100 koronáig, 55-nek 200 koronáig, 86-nak 500 koronáig, 53-nak 1000 koronáig, 37-nek 2000 koronáig, 20-nak 5000 koronáig, 7-nek 5000 koronán felül. A bejelentett hitelgények kielégítésénél első sorban a kis emberek szükségletét vettük figyelembe.

Váltók ellenében 486.993 koronát, kötvényekre 226.048 koronát adtuk ki, mely összegek 52.648 korona kivételével jelzálogilag biztosítottak. Ezek után áttérünk mérlegünk előterjesztésére, illetve az azok kapcsán teendő indítványokra és kérjük, hogy jelentésünk helyeslő tudomás vétele mellett az előterjesztett mérleg megállapítása után a mérlegszerinti 25.339 korona 75 fillérre rugó tiszta nyeresémből 10%, vagyis 2534 koronát a tartalékalap növelésére, 17.123 korona 90 fillért a befizetett 445.250 korona 81 fillérre rugó üzletrészeknek az alapszabályok figyelembe vételével kijáró osztaléka kifizetésére, az igazgatóság részére az 1898. évi XXIII. t. c. 30. §-a értelmében megszavazható 10% jutalék, vagyis 2534 koronából 1602 koronát az elnöközgatóság tiszteletjára, 932 koronát pedig a végrehajtóbizottság tagjainak 6 koronával megállapított jelenléti jegyének beváltására fordítani, a fent javasolt felosztások után fennmaradó 3147 korona 85 fillér nyeresémet felesleget pedig az 1903. évi számlára átvinni sziveskedjék. Ezek után tisztelettel kérjük, hogy ezen jelentésünket tudomásul venni, indítványunkat elfogadni és a felügyelő-bizottság jelentésének meghallgatása után úgy nekünk, mint ugyanannak a felmentvényt megadni sziveskedjék.

Végre midőn sajnálattal jelentjük, hogy Szabó Ferenc, Franz J. L., Steinitzer Géza és Vinczeleidy Ernő dr., előbbi országos képviselővé történt megválasztása folytán, a három utóbb nevezett urak pedig halmozott elfoglaltságukra való hivatkozással igazgatósági tagsági állásukról leköszöntek, az alapszabályok rendelkezése szerint pedig kilépnek Harnoncourt Félix gróf, Poroszky Béla és Reitter Oszkár, mivel megbízatásuk az elmúlt év végével lejárt, kérjük a tisztelt közgyűlést, miszerint az igazgatóság kiegészítése végett a választást megejtteni sziveskedjék.

Nagybecskerek, 1903. január hó 30.

Az igazgatóság.

TÁVIRATOK.

A sorozás elhalasztása.

Budapest, február 24. (A „Torontál” eredeti távirata.) A hivatalos lap mai száma közli a honvédelmi miniszter rendeletét, mely szerint a márciusi fősorozást elhalasztják, mert az ujonclétszám megállapításáról szóló törvényjavaslatot a képviselőház a kellő időben nem szavazta meg. A fősorozást valószínűleg áprilisban vagy májusban tartják meg.

A magyar-csékei választás.

Budapest, február 24. (A „Torontál” eredeti távirata.) Nagyvaradról táviratozzák: A magyar-csékei választást ma kezdték meg. A választás teljes rendben folyik. A szavazatok aránya eddig a következő: Papp János szabadelvűpárti 62, Dész Géza szabadelvűpárti 26 és Adorján Emil Kossuth-párti 24. A szavazás valószínűleg éjfélig eltart.

A szász trónörökösne ügye.

Budapest, február 24. (A „Torontál” eredeti távirata.) Brüsszelből táviratozzák: Lujza hercegnő tegnap Brüsszelbe utazott s ott fölkereste Giront szállodabeli lakásán, ahol hosszabb ideig beszélt vele. Mint megbízható forrásból jelentik, a hercegnő a jövő héten visszatér családjához a toszkánai udvarhoz.

Nagy tűz Pécsen.

Budapest február 24. (A „Torontál” eredeti távirata.) Pécsről táviratozzák: Az éjjel Pécsen óriási tűz pusztított. Krausz és Weisz katonai szállítók raktára ugyanis késő este kigyulladt és 10.000 kocsis széna, nagymennyiségű zab a lángok martalekává lett. Az óriási hőségben az oltás lehetetlen volt s így a zab és szénakészletből semmit sem lehetett megmenteni.

A megvesztegetéssel vádolt bíró.

Budapest, február 24. (A „Torontál” eredeti távirata.) Soós Kálmán törvényszéki bíró ügyében, aki ellen megvesztegetés miatt vizsgálatot indítottak, a jövő héten tartják meg a tárgyalást.

A resicai dinamitmerénylet.

Budapest, február 24. (A „Torontál” eredeti távirata.) Resicáról táviratozzák: A csendőrség tegnap elfogta Jurjina Alajos munkást, aki a Dellaux főszolgabíró elleni dinamitmerényletet elkövette. Jurjina bevallotta tettét s azt mondja, hogy bosszúból követte el, a miért őt a főszolgabíró egy kihágásért megbüntette.

Határidő-üzlet.

Budapest, február 24. (A nagybecskereki Lloyd-társulat táv.) A mai főzsdén az árak kissé csökkentek. Déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza áprilisra	7.54—7.55
Buza júliusra	7.55—7.56
Rozs áprilisra	6.63—6.64
Tengeri (májusra)	6.19—6.20
Tengeri (júliusra)	6.24—6.25
Zab (áprilisra)	6.04—6.05

Felelős szerkesztőnk távollétében a szerkesztésért felelős: SOMFAI JÁNOS.

Nyiltér.*

Válasz Breitkopf Kálmán aláírással ellátott nyiltéri közleményre!

F. évi február hó 14-én megjelentek nálam dr. Hódy Lajos és Zarad István urak Breitkopf Kálmán megbízásából és tölem elégtételt kértek. Azon kérdésemre, minő elégtételt kívának, azt válaszolták, állítanak ki egy nyilatkozatot, hogy én azt a kifejezést „elzüllött” nem Breitkopf személyére, hanem eljárására értettem. Én erre kijelentettem, hogy én a személyt az eljárástól megkülönböztetni nem tudom és leírva, hogy Breitkopf vélem szemben kicsoda, mindenféle elégtételadást és nyilatkozat kiállítását megtagadtam, kijelentve, hogy legfeljebb azt teszem meg, hogy ha Breitkopf kanaki jegyző hivataláról lemond, nem fogom akadályozni, hogy a község képviselőtestülete jó bizonyítványt adjon neki távozásakor. Harmadnap nevezett két ur újból megjelent nálam és kijelentették, Breitkopf nincs megelégedve kijelentésemmel, más elégtételt kér, mire azt válaszoltam, hogy a már első megjelölésük alkalmával előadott okokon kívül elégtételt még azért sem adok, mert egy oly embernek, ki engem azzal vádolt, hogy én többeket — ha jól emlékszem fiamat is — felbujtottam, hogy őt (Breitkopfot) üssék agyon, semmi néven nevezendő elégtételt sem adok. Segédek sem nevezek.

Én életemben elégszer vettem és adtam uri emberektől, illetve uri embereknek elégtételt.

Budapest, 1903. február 23.

181—11

Daniel László.

* Az a rovat alatt közölték nem vállal felelősséget a szerk.

